

res sprejela z velikim upom, obljubilša mu dobro plačo, dnevnic in vozarino po železnici. Dasi sam posestnik, je zapustil dobro službo oskrbnika, stopil v službo tuje glavnice, koje namen je, naš narod gmotno izkoriščati ter slabiti naše zavarovalnice.

Ta naš upokojen tovariš potuje sedaj kot novo imenovani oblastni nadzornik tuje zavarovalnice po mariborski oblasti iz kraja v kraj, vabeč učiteljstvo, naj prevzame zastopništvo »Uniona«, hvali njene izmišljene vrline, graja po krivici našo »Slavijo« in vse ostale zavarovalnice, slika lep zaslužek itd. ter nagaja, da se čuti v svojem novem poklicu tovariša, zato ponudi agenturo najprej tovarišem, šele potem bo snubil druge. Ko bo nabral kakih 100 zastopnikov, hoče otvoriti v Mariboru posebno pisarno, nastaviti v nji svoje odrasle otroke. Je sicer hvaljevredno skrbeti za svoje, se dvigati v človeški družbi na višjo stopnjo, toda to se ne sme nikdar vršiti na račun ali celo na škodo narodovega gospodarstva. Gospodarsko zavedni učitelji ga opozarjajo na to ter ga celo svare, naj ne jemlje mariborskim bednim družinam, ki čakajo že več let v podstrešnih stanovanjih na izboljšanje svojega položaja, s francoskimi zlatniki boljše stanovanja, toda on ti odgovori: Če nočeš ti, bode pa kdo drug dejal zaslužek v žep.

Težko je grešil oni učitelj, ki se je za svetovne vojne vdinjal Avstriji za priganja slovenske mladine v vojsko nenasitno žrelo v obliki mladinskih strecev samo zato, da je postal sam rezervni stotnik ter se dokopal pri vojaštvu do oskrbnika ujetniškega taborišča, kjer si je nakopičil gmotnega dobička. Te časti in pridobljenega premoženja se drži kri našega naroda. Enako težko greše po vojni tudi oni, ki odvrčajo sorodake od domačega podjetja ter snubijo, najemajo, vdinjajo in upregajo narod v korist tuje glavnice, zato da bi pomnožili svoje premoženje oziroma si izboljšali svoje gmotno stanje, tega dvomljivega poboljšanja se bodo nečastno držale srage narodovega gmotnega zaslužka.

Je sicer neizogibno, da se v Jugoslaviji zatekamo k tuji glavnici, toda le tam, kjer nimamo svoje. Ker imamo v zavarovalni stroki svoje slovenske zavarovalnice, ni tu prav nobene gospodarske potrebe se vdinjati in služiti tuji glavnici, nasprotno, pri nas obstoji potreba se izogibati z vsemi štirimi tujcem ter pobijati tuje zavarovalnice tudi, če so si nadele krinko »Jugoslavija«, kakor je to storila graška »Wechselsteite« in še več drugih. Kdor želi delati na tem polju ter si izven šole kaj pridobiti, naj se ponudi zavarovalnici »Slaviji«, ki da za izvršeno delo lepe odstotke, ob intenzivnejšem delu tudi stano plačo. Vsi oni, ki so iz nepremišljenosti morebiti že podali roko k temu protinarodnemu delu, naj odpovedo pogodbo, a vseh nas je sveta dolžnost, svariti naš narod pred kakršnikoli zavarovanjem pri tujih zavarovalnicah.

Vsak učitelj in učiteljica ostani ne samo v mišljenju in čuvstvanju, temveč tudi v dejanju veren sin, zvesta hči svojega naroda v vseh okoliščinah, t. j. tudi v stiskah in nadlogah. Trdni značaji se ravna po načelih, slabi pa kolebajo in se uklonijo že iz gole sebičnosti po barvani vabi. Volja naša bodi vedno v skladu s potrebami naroda in države. Moram, hočem ostati dober narodnjak in dober državljani, odklanjam vse, kar nasprotuje temu načelu, zato naj ne služi noben učitelj in učiteljica nikdar in nikjer tuji glavnici.

Naša gospodarska organizacija.

—g Orambni sklad. Čop-Potočnik Uršula, Zg. Šiška, 10 Din. Blagajniško stanje po 11. izkazu 483.31 Din, skupaj 493.31 Din.

—g Darila za »Učiteljski konvikt«: Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju, mesečni prispevek za november t. l. 5 Din; učiteljski zbor v Kostanjevici mesto vencev na grobove umrlih tovarišem: Dimnik, Grile, Burnik, Delinšek in Hladnik-Berdan 90 Din; v počestčenje spomina pok. tovariša in sošolca Ivana Cerarja darujejo: Albert Sič, Pavel Goriup, Vendelin Sadar, Edv. Bohinec in Rudolf Horvat st. 10 Din, skupaj 50 Din. — Za Ganglov kamen: Iva in Drago Fakin iz Telč, ker se nista mogla udeležiti krožkovega zborovanja v St. Rupertu 11. oktobra t. l., 20 Din. Skupna letošnja darila znašajo 24.697 Din 50 p. Vsem darovalcem prirčna hvala!

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, šte. 6.

Iz založbe Učiteljske tiskarne.

Ocene.

— Narodne pripovedke iz Mežiške doline. Zbral Vinko Moderndorfer. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 28 Din.

Knjiga je zelo bogata na raznovrstnosti vsebine in obsega 52 pripovedk, ki so zanimive tako za preprosto ljudstvo, kakor za otroke, ker so vzete iz naroda. Ze v naslovu pove, da jih je pisatelj zbral med narodom, v Mežiški dolini. Pisane je vsebina: od bajk in pripovedi o povodnem možu, do zgodovinskih anekdot iz turških časov in o zakleti graščakini, o kateri otroci tako radi slišijo — tako raznovrstna je vsebina. Moderndorferjeve pripovedke so lep donesek k izpopolnitvi narodnega blaga in jih bo ljudstvo rado čitalo prav zaradi tega, ker so iz ljudstva zbrane. Tudi povestice o skratih bodo zanimale otroke in starše. Prav prikladno darilnice bo knjiga sedaj za Miklavža in jo toplo priporočamo tudi za šole in knjižnice.

—k Rabindranat Tagore: Gitandžali (Žrtveni spevi). Preložil iz angleščine Alojz Gradnik. Izdala in založila »Učiteljska tiskarna«. — Cena trdo vezana Din 28. V platno vezana Din 32. Poleg »Vrtnarja«, knjige ljubezni, je ta zbirka najboljši biser Tagoreve poezije. To niso več pesmi, ampak psalmi. Ob znožju svojega Boga sedi pesnik in omamljen od razkošja in sreče poje o neizrekljivi radosti, da ga sme ljubiti, mu služiti in živeti v njem. To njegovo ganotje je tako pristno in globoko, da pridobi maloma bralca z neodoljivo silo svoje priprostosti in iskrenosti. Ne z razumom ampak le s čustvom je mogoče uživati te verze, v katere je izlil Tagore vso kri svojega srca in ki so priklili iz najtlačij in najtlačijših globin njegove duše. Zato vplivajo tako elementarno na človeka in tako si je tudi tolmačiti neobčajni uspehi, ki ga je dosegla knjiga, ko je bila prevedena na angleški jezik: pesniku je bila prisojena Noblova nagrada.

—k Islandska velika noč in druge povesti. Anatole le Braz, prevedel P. V. B. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 149. Cena elegantno vezani knjigi 30 Din.

Pod gornjim naslovom je nanizal prevajalec najlepše povesti iz francoskega, špansko-ameriškega in angleškega slovstva. Gotovo je, da dominira le Braz-ova »Islandska velika noč«, ki je na čelu in po kateri je izbran naslov celotni zbirki. Iz francoskega slovstva je vzel le Braz, ki je znan po svojem delu in posvetilu tega ožji domovini Bretaniji; Lemaitre, delaven na polju pesništva, dramatik; Frapiré, živahen opisovalec in silno izrazit, do Robenbaha, ki je simbolist in opisuje v svoji prozi in poeziji mistično žalost pokrajini, o katerih sanja v svojem domotožju. Od špansko-ameriških pisateljev je vzel Tomsona, zastopani so pa tudi Nervo, Gutierrez Najera in Gomez Carrillo s prav mičnimi delci. Od angleških je vzel Hearn, katerega dela so se širila širom Evrope, ki je z njimi spoznala, kakšen je v resnici daljni vzhod. Človek z užitkom čita vse povestice in knjigo priporočamo vsakomur, ki se hoče zabavati in imeti užitek s čitanjem. Knjigi je dodan tudi »Slovstveni do-datek«, ki vsakogar prav spretno hkrati uvaja tudi v tujo literaturo.

Fran Erjavec: Afriške narodne pripovedke. Ljubljana, 1924. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Str. 149. Cena 28 Din. — Narodne pravljice niso le za mladino najtežnjaše duševna hrana, temveč tudi za odraslega nadvse zanimivo čtivo, kajti nikjer se ne izraža mišljenje in čustvovanje kakega naroda v tako pristni in neposredni obliki, kakor v narodnih pesmih, pravljicah in pripovedkah. Iskreno moramo biti zato hvaležni podjetni Učiteljski tiskarni, da je začela zadnja leta sistematično izdajati pravljice različnih narodov, kakor jih imajo tuje literature že davno. To pot so izšle velezanimive afriške narodne pripovedke v spretnem Erjavčevem prevodu, ki je znan že po svojih prevodih srbskih in kitajskih narodnih pripovedk, izšlih v istem založništvu. Skupno je nanizanih štirideset, jako srečno in sistematično izbranih pripovedk, ki nam v naši literaturi prvič odkrivajo bujno duševno življenje primitivnih narodov pod vročim afriškim solncem. Prevod je vseskozi gladek v preprostem pravilnem jeziku in slogu in tudi zunanja oprema je lična, kakor smo jo pri tem založništvu že vajeni, zato smo uverjeni, da bo po zbirki z užitkom segalo mlado in staro.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ zboruje v nedejo, dne 16. oktobra t. l. ob 10. uri v šoli v Kozjem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo delegatov o pokrajinski in glavni skupščini UJU. 4. »Einsteinova teorija relativnosti«, poročilo tov. Hernausa. 5. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 22. novembra 1924 ob 10. uri v deški šoli v Konjicah. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Došli dopisi. 3. »Vzgojno delo osnovne šole«, predava tovarišica Katka Bercetova. 4. »Tja in nazaj, spomini na Dubrovnik«, podava tov. Ant. Strigl. 5. Iz vprašalne skrinjice. 6. Slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor, ki se nadeja, da bode prosvetni oddelek za Slovenijo ugodil društveni prošnji glede pouka prostega dne za udeležence.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Poročila:

+ BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo v soboto 11. oktobra t. l. v Dobilcih pri Črnomlju.

Predsednik pozdravi tov. nadzornika g. Lukežiča, nove člane in ostale.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Poročilo predsedstva. Spominja se umrlega tov. nadučitelja v pok. g. Burnika in učiteljstvo mu stoji zakliče: »Slava!« Nadalje se spominja umrlega našega delavnega tovariša g. J. Dimnika in učiteljstvo mu stoji zakliče »Slava!« V počastčenje njegovega spomina darujemo za »Učit. konvikt« 1000 Din (vsak član à 10 Din, ostanek društvo). Tudi k »Podpornemu društvu učiteljskih konviktov« pristopi naše društvo kot ustanovni član z zneskom 1000 Din (vsak član 10 Din, ostanek društvo).

Dopis »Zveze kulturnih društev Ljubljana« radi ustanavljanja »Ljudskih knjižnic« se sprejme na znanje.

Poročilo delegatov drž. skupščine (objavljeno že v našem listu).

Predavanje. Tov. Slavko Mrovlje o potovanju po Srbiji. V svoje zanimivo predavanje je vpletel vse zgodovinske momente skupno z gospodarstvom, oziraje se na zemljepis. Povedel nas je v Zg. Niš, v Čačku, Skopje, na Kosovo polje in prekrasno vožnjo po Donavi od Prahovega do Beograda. Tudi slike iz potovanja so bile zanimive!

Tov. predsednik se mu zahvali s pripombo, naj bi bilo število članov F. S. še večje kakor lansko leto!

Občni zbor učit. P. F. S. v Beli Krajin. Tov. Mrovlje poda kratko tajniško in blagajniško poročilo. — Po absolutoriju je izvoljen stari odbor. — Tovariš Mrovlje prosi, da člani poravnajo članarino o pravem času.

Slučajnosti. K »Učit. samopomoči« pristopi mnogo tovarišev(ice). — Tovariš Zagažen apelira na navzoče, da se polnoštevilno udeležijo ustanovnega občnega zbora podružnice SPD. — Prihodnje zborovanje 8. novembra, ob slabem vremenu v Metliki, ob lepem na Suhorju.

Po končanem zborovanju smo si ogledali Dobilce in Maveren. Ob petju nam je hitro minil čas. Pri drugem zborovanju pričakujemo vse tovariše(ice) našega okraja; kdor se ga ne udeleži, se mora opravičiti. Do svidenja 8. novembra polnoštevilno!

+ ZBOROVANJE »TRŽIŠKEGA KROŽKA«. Tržiški krožek je zboroval 11. oktobra t. l. v St. Rupertu ob udeležbi 29 članov, 4 člani so opravičili svojo odsotnost. Eno kolegino, ki dosledno ne prihaja k našim zborovanjem, se sklepe izključiti, če je tudi prihodnjič ne vidimo v svoji sredi.

Tovariš predsednik pozdravi navzoče člane. Spomini se tov.: Demšarja, Zora in Ivančičeve, ki so bili prestavljeni in so svoj odhod javili predsedniku, kakor tudi pred kratkim umrlih tov.: Grilca in Dolinška.

Referiral je to pot tov. M. Brezovar iz St. Ruperta: »Moje potovanje v in iz Dubrovnika ter o poteku IV. g. avne skupščine UJU v Dubrovniku v dneh 24. in 25. avgusta 1924. Za krasno predavanje se mu v imenu vseh zahvali tovariš predsednik.

Praktičen pouk o sadjarstvu in čebelarstvu nam je na svojem vzornu urejenem vrtu podal tov. ravnatelj Lunaček, ki ga je žal, radi pičlo odmerjenega časa, moral skrajšati.

Isti prečita resolucije šmarsko-rogaškega okraja in doda kot 5. točko: Ker okr. šol. sveti nimajo več pravice nastavljanja v svojih okrajih provizoričnih moči, naj skrbi prosvetna uprava, da se pravočasno nastavlja učiteljski naraščaj, kakor tudi za to, da ne bomo imeli že začetkom leta toliko vakantnih mest.

Resolucije so sprejete in oddane okr. učiteljskemu društvu.

Izstop dveh tovarišev iz društva se vzame brez solz na znanje, pač pa se jima za vedno zapro vrata našega društva.

Ker slučajnosti ni bilo, smo si, po pozdravu nove kolegije in slovesu od v Zagreb odhajajočega tov. V. Rojca, obljubili, da se vidimo v januarju v Mokronogu. Referenti so določeni.

Zborovanja se je kakor navadno udeležili naš priljubljeni, v pokoj odhajajoči g. nadzornik Lj. Stiasny, od katerega se je učiteljstvo pri obedu ponovno prirčno poslovilo.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 8. oktobra 1924 v Kamniku. Navzočih je bilo 52 članov in članic.

Otvoritev in poročila. Predsednik Tomo Petrovec je otvoril prvo zborovanje v novem šolskem letu s pozdravom vsem navzočim ter izrazil svoje veselje nad veliko udeležbo članstva. Prav posebno pa je pozdravil navzočega poverjenika UJU tovariša Luko Jelenca. Nato je prebral došle dopise. Ker se ni poravnala vsa članarina, se članske izkaznice še niso razdelile.

Tovariš predsednik je nadalje razpravljajal o položaju, v katerem se sedaj nahaja učiteljstvo. Sedanji režim je od strani višjega šolskega nadzornika Gangla, moža, ki je uporabil vse svoje moči v dobrobit učiteljstva. Napredno učiteljstvo, katerega velik del je preizkušen v bojih še iz prejšnjih časov, se bo sklenilo še v trdnejšo falango. Se trdneje se oklenimo organizacije — dvoživk ne potrebujemo in ne maramo.

Tovariš Luka Jelenc se je nato zahvalil za pozdrav. Omenil je, da je z velikim veseljem prihitel na zborovanje našega društva. Nadalje je razložil pomen podpornega društva za učiteljski naraščaj ter vabil navzoče k pristopu v to društvo.

Zapisnik zadnjega zborovanja se je prečital in odobril.

O državni skupščini UJU v Dubrovniku je zelo zanimivo poročal tovariš Janko Toman. Predlagal je tudi, da naj društvo znesek 1000 Din, katerega je on odklonil za povrnitev potnih stroškov v Dubrovnik, daruje podpornemu društvu za učiteljski naraščaj.

Slučajnosti. Kamniško učiteljsko društvo je soglasno sprejelo protest glede nasilja prosvetnega režima.

Prosvetni oddelek v Ljubljani vpraša društvo sledeče:

1. Ali morejo biti izkazi o napredku spisani za vse otroke in tudi za tiste, ki niso prinesli koleka in niso oproščeni?

2. Kakšen je postopek glede kolekovanja izkazov o napredku, ako otrok enkratno sredi svoje šolske dolžnosti zahteva izkaz o napredku?

3. Ali smejo šolski upravitelji sprejemati nekolekovanca zdravniška spričevala, ki so za uradno uporabo?

4. Minister prosvete naj odpravi kolekovanje naznanil in izkazov na osnovnih šolah.

Poverjenik za pobiranje članarine za podporno društvo učiteljskega naraščaja je tovariš Julij Cencič v Kamniku.

Sklenilo se je, da se vrši prihodnje zborovanje v Radomljah.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 1. oktobra 1924 v Vuzenici. Navzočih 19 izmed 33 članov.

Tov. predsednik pozdravi vse navzoče prav prirčno ter obžaluje, da se nas je zbralo tako malo število. Pičla je vrsta onih, ki so si v svesti svoje stanovske dolžnosti, ki prihajajo redno k zborovanju, ki se ne ustrašijo vremena in poti. Opaža se, da manjkajo vedno eni in isti in da odsotni niti ne čutijo potrebe se vsaj pismeno opustiti. Edino tovariši iz Ribnice in tov. Brestič iz St. Primoža so bili izjema. Vsem mlachežem naj bi bili le vzgled delavci, ki so pri svoji organizaciji za dušo in telesom. Upajmo, da se vzdramijo vsi zaspanci ter se trdneje oklenejo naše organizacije, katere nam je že mnogo pripomogla.

Med zborovanjem je prihitel med nas okr. šol. nadzornik gospod Miloš Grmovšek, da se poslovi od nas, ker odhaja na novo službeno mesto. Tovariš predsednik se poslovi v imenu vsega učiteljstva. Gospod nadzornik se zahvali za poslovilne besede ter nas zagotavlja, da mu je postalo bivanje med nami prijetno in da se prav težko loči od nas. Obljubi nam, da nas ohrani v dobrem spominu. Povdarjal je v svojem govoru, da je naše delo v nelahkem obmejnem kraju že rodilo dobre sadove. Polagal nam je na srce narodno in državljansko vzgojo, katere je zlasti v teh ogroženih krajih tako zelo važna. Slednjič se poslovi od vsakega posameznika prav prirčno.

Nadalje se poslovi tov. predsednik s prirčnimi besedami od tov. S. Vilha, ki je stopil v pokoj kot vzoren učitelj in vzgojitelj ter prirčen tovariš. Bil je vedno mož deia, za katerega veljajo v polni meri Gregorčičeve besede: »Življenje naj bude ti deaven dan!«

Navzoči se spominjajo rajnega šol. ravnatelja tov. Jak. Dimnika, ki je nenadoma preminul 1. septembra 1924. Tov. predsednik oriše vsestransko delovanje rajnega tovariša na šolskem polju, pri vzgoji naroda in nesebično delovanje v prid naše organizacije ter pozove na-